

Tarkastuskertomus 13/2021 Koronaepidemian johdosta myönnetyt suorat yritystuet – Tukien kohdentuminen ja hallinnointi epidemian alkuvaiheessa

Yhteenveto kertomusluonnoksen lausunnoista

Valtiontalouden tarkastusvirasto on saanut viitekohdassa mainitun tarkastuskertomuksen luonnoksesta palautetta seuraavasti:

- työ- ja elinkeinoministeriö, 21.9.2021 ja 5.10.2021
- Valtiokonttori, 21.9.2021
- valtiovarainministeriö 22.9.2021
- Business Finland, 22.9.2021
- Etelä-Savon ELY-keskus, 22.9.2021
- Hämeen ELY-keskus 22.9.2021
- Keski-Suomen ELY-keskus, 22.9.2021
- Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus, 22.9.2021.

ELY-keskusten sekä TE-toimistojen kehittämis- ja hallintokeskus (KEHA-keskus) on ilmoittanut 23.9.2021, että KEHA-keskus ei anna lausuntoa.

Lausunnonantajilla on ollut tilaisuus

- lausua näkemyksensä tarkastuskertomusluonnoksessa esitetyistä tarkastusviraston kannanotoista sekä
- esittää kertomusluonnoksen tekstiin korjaus- ja täsmennysehdotuksia.

Ennen lopullisen tarkastuskertomuksen antamista tarkastusvirasto on kertomusta viimeisteltäessä ottanut huomioon palautteen seuraavasti:

Lausunnonantajien näkemykset kannanotoista

Kaikkien muiden palautteen antajien paitsi Business Finlandin lausunnoissa on pääosin yhdytty kertomusluonnoksen kannanottoihin. Lausuntojen perusteella lopullista tarkastuskertomusta on kuitenkin muokattu tai lisätty tekstiä lopulliseen tarkastuskertomukseen. Lausunnonantajien näkemykset kannanotoista sekä muut muutokset tai syyt tekstin ennallaan pitämiseen on kirjattu kannanottokohtaisesti. Business Finlandin lausunto ei vaikuttanut kannanottoihin, mutta Business Finlandinkin lausunnon perusteella lopullista tarkastuskertomusta on kuitenkin muokattu tai lisätty tekstiä lopulliseen tarkastuskertomukseen.

Työ- ja elinkeinoministeriö tuo esiin tarkastuskertomusluonnoksesta antamassaan lausunnossa, että yksinyrittäjien saaman tuen päällekkäisyyttä Business Finlandin ja ELY-keskusten myöntämän avustuksen kanssa on osassa kuntia pyritty välttämään. Lisäksi työ- ja elinkeinoministeriö toteaa koronatuken kokonaisuuden järjestämisestä, että yritystukien tutkimusjaosto ei käsitellyt omassa raportissaan perusteellisesti kaikkia koronatuksia, koska Tilastokeskuksella ei ollut aineistoa kaikkien ministeriöiden myöntämistä koronatuista. Kun aineistopohja laajenee, lausunnon mukaan yritystukien tutkimusjaosto tai tutkijat voivat tehdä analyysiä myös arvioinnin ulkopuolelle jääneistä koronatuista.

Työ- ja elinkeinoministeriön lausunnon perusteella kannanottojen tekstiä muokattiin alkuperäisestä A) ”Yksinyrittäjien saaman tuen päällekkäisyyttä Business Finlandin ja ELY-keskusten myöntämän avustuksen kanssa ei ole pyritty eliminoimaan.” muotoon ”...avustuksen kanssa on kunnissa pyritty eliminoimaan vain osittain. B) ”Koronatuken kokonaisuudessa on katvealueita. Työ- ja elinkeinoministeriö

kohdistaa seurantaa pääosin oman hallinnonalansa koronatukiin, eikä koronatukien kokonaisseurantaa ole järjestetty.” muotoon ”...eikä koronatukien kokonaisseurantaa ole onnistuttu järjestämään. Kokonaisseurannan toteuttamisen esteenä on ollut muun muassa se, että tarvittavaa tutkimusaineistoa ei ole ollut tutkijoiden saatavilla.”

Työ- ja elinkeinoministeriön lausunnon perusteella 2. tarkastussuositus ”Tarkastusvirasto suosittaa, että ministeriöiden hallinnonalarajoista huolimatta kokonaisseuranta tulisi paremmin huomioiduksi. Koronatukien kokonaisseurannassa oli katvealueita.” poistettiin.

Business Finlandin lausunnon mukaan tuen tarpeellisuus arvioitiin asianmukaisesti. Lausunnossa Business Finland katsoo, että sen myöntämä valtionavustus on täyttänyt tarpeellisuuden edellytykset. Lausunnossa esitetyllä näkemyksellä ei ole vaikutusta tarkastushavaintoon ja kannanottoon, joka koskee tarpeellisuuden puutteellista arviointia häiriörahoituksen hakemusten käsittelyprosessissa, mukaan lukien rahoitusasemaltaan potentiaalisesti vahvojen hakijoiden hakemusten käsittely.

Muuten lausunnoissa on esitetty tarkempia kuvauksia ja lisäperusteluja kannanottojen ja suositusten taustalla olevista asioista. Näiden perusteella ei kuitenkaan ole ollut tarvetta tehdä muutoksia kannanottoihin ja suosituksiin.

Teknisluonteiset täsmennys- ja korjausehdotukset

Lähes kaikki lausunnoissa esitetyt korjaus- ja täsmennysehdotukset on voitu huomioida. Palautteissa esitetyt korjaus- ja täsmennysehdotukset on otettu tekstimuutoksina huomioon lopullisessa tarkastuskertomuksessa, joskaan kaikkia muutoksia ei ole voitu tehdä täysin palautteissa esitetyllä tavalla.

Työ- ja elinkeinoministeriön lausunnon perusteella tekstiä muokattiin alkuperäisestä A) ”Business Finlandin ja ELY-keskusten myöntämässä häiriötuissa kyse ei ole ollut kehittämisestä siinä merkityksessä kuin säännökset edellyttävät.” muotoon ”...siinä merkityksessä kuin normaaliolosuhteissa on edellytetty.” B) ”Ministeriön mukaan kriisin alussa tulee panostaa kustannustuen kaltaisiin suoriin tukiin, ja kehittämistukien osuus voi kasvaa kriisin edetessä.” muotoon ”Yritystukien tutkimusjaoston mukaan...”

Business Finlandin lausunnon perusteella tekstiä muokattiin alkuperäisestä A) ”Käytännössä lain kirjaukset, että rahoituskeskus hallinnoi osakeyhtiötä ja että ne muodostavat toiminnallisen kokonaisuuden, ovat merkinneet sitä, että yhtiöllä ei ole toimitusjohtajaa ja että sen kolmihenkinen hallitus koostuu rahoituskeskus Business Finlandin virkamiehistä.” muotoon ”...kolmihenkinen hallitus koostuu kahdesta rahoituskeskus Business Finlandin virkamiehestä ja yhdestä Business Finland Oy:n työntekijästä. B) ”Business Finlandin päätoimialana on innovaatorahoitus.” muotoon ”Business Finlandin perinteisenä toimialana on ollut innovaatorahoitus.” C) ”Häiriörahoituksen määrärahaa pyrittiin hyödyntämään Business Finlandin innovaatorahoituspalveluissa myös siten, että sen hankkeita muutettiin häiriörahoitukseksi tai nuorten innovatiivisten yritysten erityinen tuki keskeytettiin ja yrityksille myönnettiin häiriörahoitusta, jonka päätyttyä innovaatorahoitusta olisi mahdollista jatkaa.” muotoon ”...nuorten innovatiivisten yritysten saama erityinen tuki oli mahdollista yrityskohtaisesti keskeyttää häiriörahoituksen ajaksi, jonka päätyttyä innovaatorahoitusta oli mahdollista jatkaa.” D) ”Loppuraporttien käsittelyn yhdessä yhtiö pyysi satunnaisotannan perusteella yrityksiltä lisäselvityksiä, kuten kopioita ostolaskuista, kirjanpitoajoja sekä erittelyjä palkoista ja ostopalveluista.” muotoon ”Loppuraporttien käsittelyn yhdessä yhtiö pyysi riskiarvion ja satunnaisotannan perusteella...” E) ”Valvonnasta vastaava Business Finland -yhtiö pyysi asiakkaalta lisätietoja hankkeesta, minkä jälkeen se siirsi tapauksen riskiarvion perusteella joulukuussa 2020 rahoituskeskukseen tarkastettavaksi. muotoon ”joulukuussa 2020 rahoituskeskukseen toimenpiteitä varten.” F) poistettiin seuraava virke ”Tarkastuksessa saadun käsityksen mukaan Business Finland ei ollut alkukevääseen 2021 mennessä havainnut oman prosessinsa kautta viitteitä häiriörahoitukseen liittyvistä mahdollisista väärinkäytöksistä, jotka olisivat johtaneet jatkotoimiin.”

Lisätietoja: Johtava tilintarkastaja Pasi Tervasmäki, p. 09 432 5842